

Psykososiaalinen sosiaalityö päihdetyössä

-SONet BOTNIA:n ajankohtaiskatsaus 23.2.2023

Kaisa Kanto, sosiaaliterapeutti, Sosiaalityöntekijä YTM

Perhe- ja paripsykoterapeutti, Tanssi-liiketerapeutti

Riippuvuushoidon keskus, Riippuvuusklänikka

kaisa.kanto@hyvaep.fi 050-3408583

Psykososiaaliset ongelmat

- Psyykkiset häiriöt
- Riippuvuudet
- Kriisit
- Vaikeat ihmissuhteet
- Väkivalta

(Raunio 2004, 229–230.)

Psykososiaalinen sosiaalityö:

”Sosiaalityön orientaatiotapa, jossa syrjäytyneiden ihmisten kanssa työskenneltäessä korostuvat toisaalta terapeuttisuus ja psykologinen tieto, mutta myös yksilön sosiaaliseen tilanteeseen ja yhteiskunnan köyhyyttä ja huono-osaisuutta tuottaviin rakenteisiin vaikuttaminen.”

(Granfelt 1993, 177, 179.)

Sosiaalityön ja terapian välissä

- Sijoittuu terapian ja yhteiskunnan rakenteisiin vaikuttamisen välille
- Syrjäytymiskierteen ehkäiseminen
- Ongelmat sellaisia, joita ei ratkaista aikuissosiaalityön keinoin, mutta eivät sovellu Kelan tukemaan psykoterapiaankaan, koska ne usein sisältävät tuen ja kontrollin yhtäaikaisen tarpeen

Vuorovaikutus keskiössä

-Asiakkaan ajattelu- ja toimintatapojen ymmärtäminen oleellinen osa työskentelyprosessia, jossa pyritään saamaan muutosta sekä asiakkaan ajattelu- ja toimintatapoihin, että sosiaalisiin suhteisiin ja tilanteisiin.

Raunio (2009, 180-184)

Missä?

- Päihdehuolto
- Kriminaalihuolto
- Mielenterveystyö
- (-Lastensuojelu ja kotouttava sosiaalityö)

Tarvitaan:

Erityinen asiantuntemus

Verkostomainen ja asiakaslähtöinen työtap

(Raunio 2004, 229–230.)

Haasteena medikalisaatio

-Prosessi, jossa ei-lääketieteellisiä ongelmia määritellään ja hoidetaan lääketieteellisinä ongelmia.

-Sosiaaliset ongelmat nähdään individualistisesti ja ne määritellään sairauksiksi.
(Conrad 1992, 209.)

+ Sairausdiskurssin myötä stigma hälvenee

+ Lääketieteen vahva professionaalisuus lisää päihdetyön arvostusta

(Kanto 2021, 22)

Haasteena managerialismi

- Julkishallinnon johtamisperiaate ja ideologia, joka perustuu taylorismiin, eli tieteellisen liikkeenjohdon periaatteisiin.
- Tehostaminen ja suoritusta kuvaavat mittarit. (Lähdesmäki 2003, 49)
- Tulosvastuu, kustannustehokkuus, yksityisen sektorin johtamistapojen ylivertaisuus. (Pollit 1990, 2-3.)
- Standardointi, valmiit mallit, arviointityön kasvu (Kanto 2021, 21)

1. TUTKIMUSKYSYMYKSIÄ

Minkälaisena työntekijät näkevät psykososiaalisen päihdesosiaalityön autonomian ja aseman integroiduissa mielenterveys- ja päihdetyön rakenteissa ja käytännöissä?

Hallinnollinen integraatio heikensi psykososiaalisen sosiaalityön asemaa ja autonomiaa

- Psykososiaalisen sosiaalityön heikko tunteminen
- Arvostuksen puute
- Sosiaalityön virkojen vähentäminen ja nimikevaihdoukset
- Kapeutunut työnkuva → arviointi, viranomaispäätökset/ suhdeperustaisen työn väheneminen
- Individualismin kasvu → Omais- perhe- ja läheistyön vähentyminen
- Hierarkian kasvu
- Kehittämismahdollisuuksien katoaminen

2. TUTKIMUSKYSYMYS

Millaista on psykososiaalisen päihdesosiaalityön **sosiaalisen** asiantuntijuus ja erityislaatu?

Ihmisoikeudet psykososiaalisen sosiaalityön ytimessä

- Ihmisarvon kunnioittaminen
- Sosiaaliset oikeudet

Yhteiskuntatieteellinen osaaminen ihmisoikeuksien edistäjänä

- Yhteiskuntatieteellinen näkemys
- Sosiaalisten ongelmien tunnistaminen
- Kokonaisvaltainen työote

Osallisuus ihmisoikeutena

- Osallisuustyö
- Sosiaaliset verkostot
- Sosiaalinen kuntoutus

Postmoderni asiantuntijuus

Autonomia

Reflektiivisyys

Tutkiva työote
Kokonaisuuden analysointi

Toimijuus

Eettinen harkinta
Asianajo

Postmoderni asiantuntijuus

Avoim asiantuntijuus

Horisontaali asiantuntijuus

Tasavertaisuus asiakkaan
kanssa

Dialogisuus

Kollektiivinen asiantuntijuus

Moniammatillisuus
Verkostotyö

Katse tulevaisuuteen:

Psykososiaalisen sosiaalityön asiantuntijuuden kirkastaminen
Tiedottaminen ja yhteistyön tekeminen
Rakenteellisen sosiaalityön vahvistaminen

Pohdinnan alle:

Tulisiko alkaa puhua kuntouttavasta sosiaalityöstä psykososiaalisen sosiaalityön sijaan?

Jatkotutkimusta tarvitaan:

Toimivien yhteistyökäytänteiden tutkiminen ja luominen

Lähteet

- Conrad, P & Schneider J.W (1992). Deviance and medicalization – From badness to sickness. Philadelphia: TempleUniversity Press. Conrad, Peter (2007).The medicalization of society. Baltimore: John Hopkins University Press.
- Granfelt, R. (1993). Psykososiaalinen orientaatio sosiaalityössä. Teoksessa: Granfelt, Riitta & Jokiranta, Harri & Karvinen, Synnöve & Matthies, Aila-Leena & Pohjola, Anneli (toim): Monisärmäinen sosiaalityö. Helsinki: Sosiaaliturvan keskusliitto.
- Kanto, K. (2021). Ihmisoikeusperustainen psykososiaalinen sosiaalityö mielenterveys- ja päihdetyön integraatiossa. Jyväskylän yliopisto. Pro gradu.
- Lähdesmäki, K. (2003). New Public Management ja julkisen sektorin uudistaminen. Tutkimus tehokkuusperiaatteista, julkisesta yrittäjyydestä ja tulostavasta sekä niiden määrittelemistä valtion keskushallinnon reformeista Suomessa 1980-luvun lopulta 2000-luvun alkuun. Acta asaensia No. 113. Akateeminen väitöskirja. Vaasan yliopisto.
- Pollitt, C. (1990). Managerialism and the Public Services. The Anglo-American Experience. Oxford – Cambridge: Basil Blackwell.
- Raunio, K. (2004). Olennainen sosiaalityössä. Helsinki: Gaudeamus.
- Raunio, K. (2009). Olennainen sosiaalityössä. Helsinki: Gaudeamus.
- Sipilä, J. (1989). Sosiaalityön jäljillä. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Kiitos!

Etelä-Pohjanmaan
hyvinvointialue